

Bijlage VWO
2015

tijdvak 1

aardrijkskunde

Bronnenboekje

Opgave 1 – Globalisering van speelgoedfabrikant Mattel

bron 1

De globalisering van barbiepoppen

De Amerikaanse speelgoedfabrikant Mattel bracht in 1959 voor het eerst een speelgoedpop op de markt met de naam Barbie. Door de jaren heen is Barbie uitgegroeid tot de populairste pop ter wereld. Verspreid over 150 landen zijn er sinds 1959 ruim één miljard barbiepoppen verkocht. Er staan meer dan duizend filmpjes van Barbie op YouTube en de pop heeft zo'n 300 Facebook-pagina's. Een Amerikaans meisje heeft gemiddeld elf barbiepoppen, een Europees meisje zes. Mattel zet nu steeds meer in op de verkoop van barbiepoppen in andere delen van de wereld.

vrij naar: OneWorld Magazine, april 2013 en www.economist.com

The making of Barbie

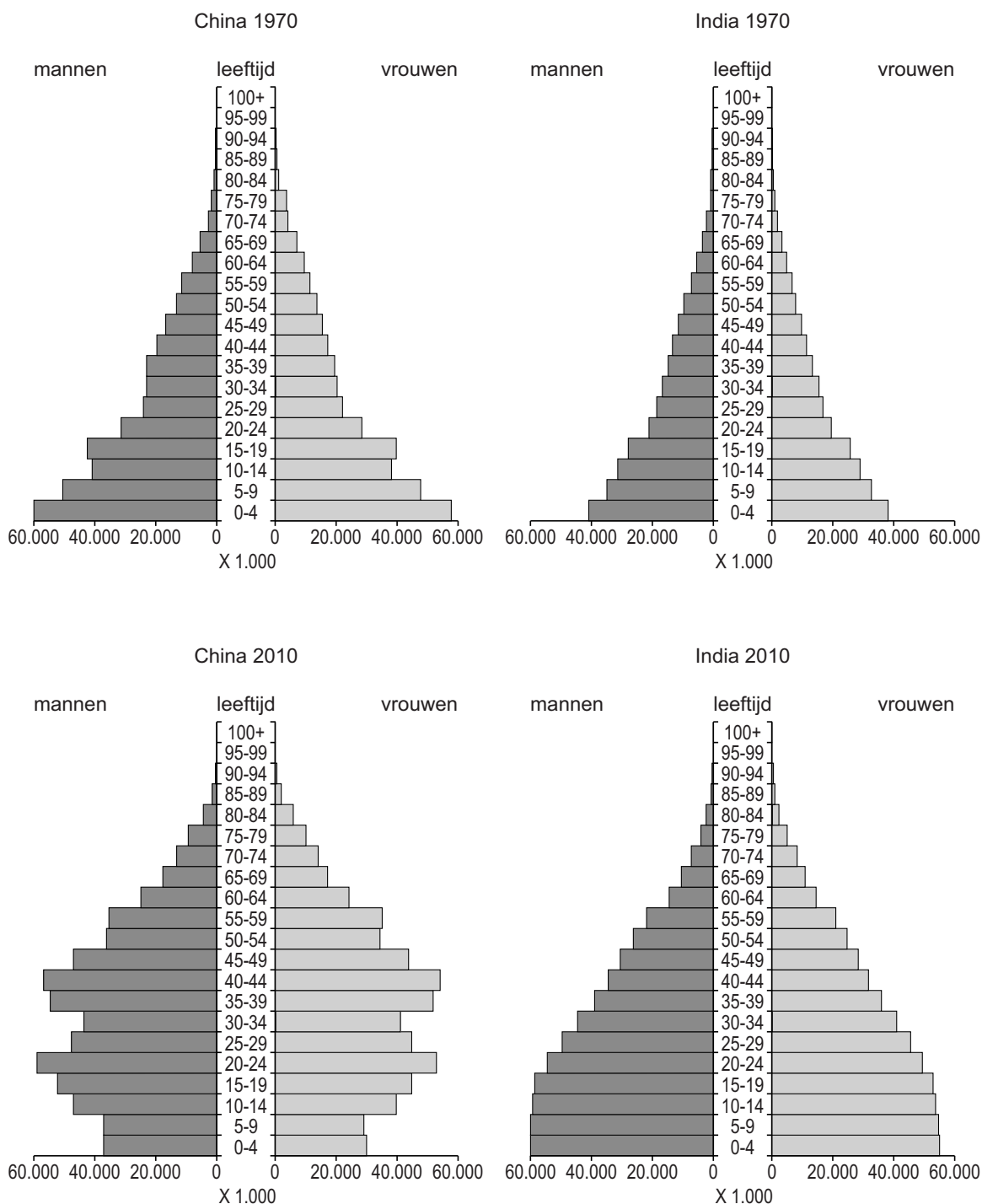
- 1 Los Angeles: hoofdkantoor en ontwerpafdeling van Mattel. In de ontwerpafdeling werken tekenaars, kledingontwerpers, schoonheidsspecialisten en beeldhouwers aan de ontwikkeling van nieuwe barbiepoppen.
- 2 Xianggang (Hongkong): de goedkoopste basismaterialen voor het maken van barbiepoppen (textiel, papier, chemische producten) worden uitgezocht.
- 3 Jakarta en Tijuana: in fabrieken verwerken duizenden jonge vrouwen de basismaterialen tot barbiepoppen. Iedere arbeidster werkt ongeveer 54 uur per week. Er wordt 24 uur per dag gewerkt.

*vrij naar: OneWorld Magazine, april 2013 en
<http://corporate.mattel.com>*

Opgave 2 – China en India demografisch vergeleken

bron 1

Bevolkingsdiagrammen van China en India in 1970 en 2010

vrij naar: www.sciencemag.org

Let op: de bronnen van opgave 3 staan op de volgende pagina.

Opgave 3 – Fjorden in Noorwegen

bron 1

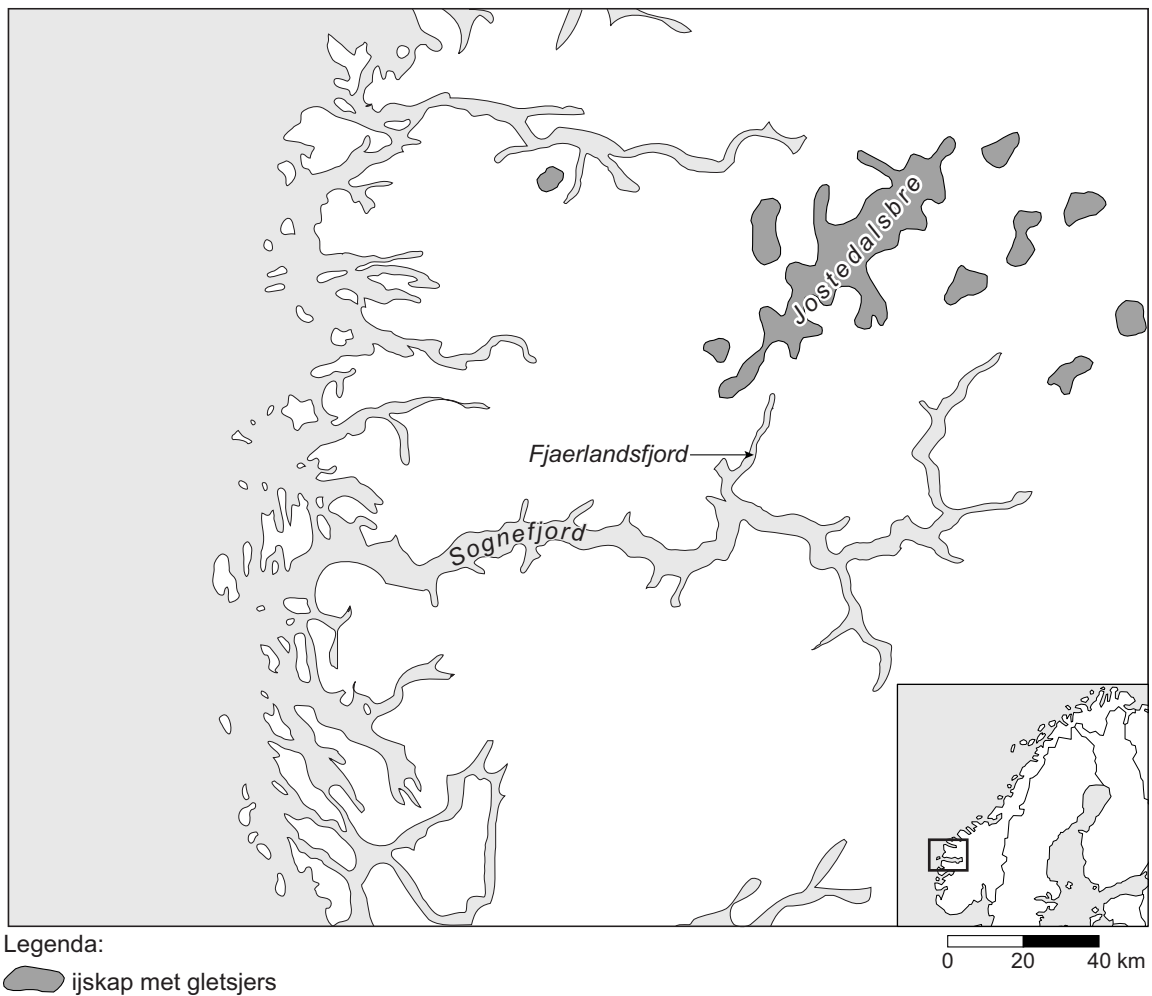
Het Fjaerlandsfjord, een zijarm van het Sognefjord

bron: <http://mein.salzburg.com>

bron 2

Deel van de Noorse fjordenkust

De Jostedalsbre is de grootste ijskap van het Europese vasteland. De gletsjers aan de rand van deze ijskap transporteren jaarlijks grote hoeveelheden verweringspuin richting de Atlantische Oceaan.

vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e druk

Opgave 4 – De Donau en de Eufraat

bron 1

Kenmerken van de Donau en de Eufraat

De Donau en de Eufraat zijn twee grote rivieren, elk in een andere landschapszone. De Donau ontspringt in Duitsland in het Zwarte Woud en mondt uit in de Zwarte Zee. De Eufraat ontspringt in het oosten van Turkije. Vlak voordat de Eufraat de zee bereikt, vloeit deze rivier samen met de Tigris. Het water van beide rivieren mondt daarna uit in de Perzische Golf.

	Donau	Eufraat
lengte van bron tot monding	2.829 km	2.735 km
oppervlakte stroomgebied	817.000 km ²	765.813 km ² *
verval tussen bron en monding	a	b
gemiddelde debiet bij monding	c	d**

* oppervlakte van het stroomgebied van de Eufraat en de Tigris samen

** gemiddelde debiet van de Eufraat en de Tigris samen bij de monding

bron: Cito

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Het Tobameer

bron 1

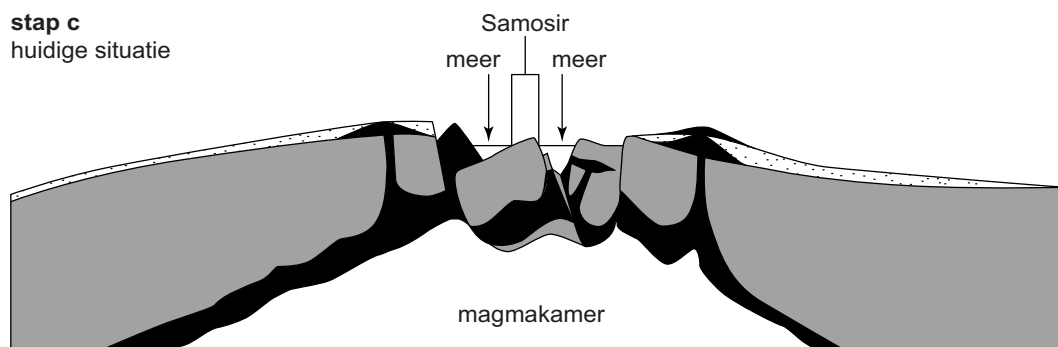
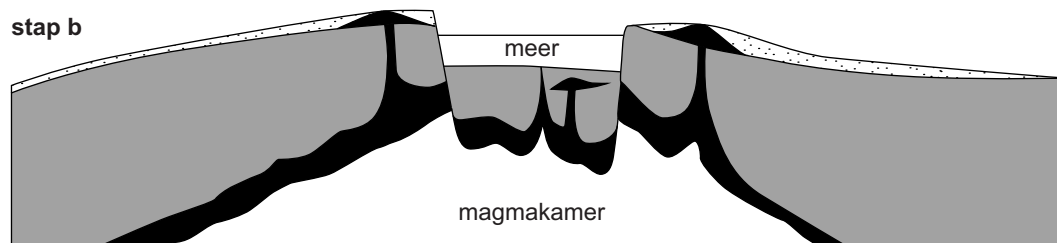
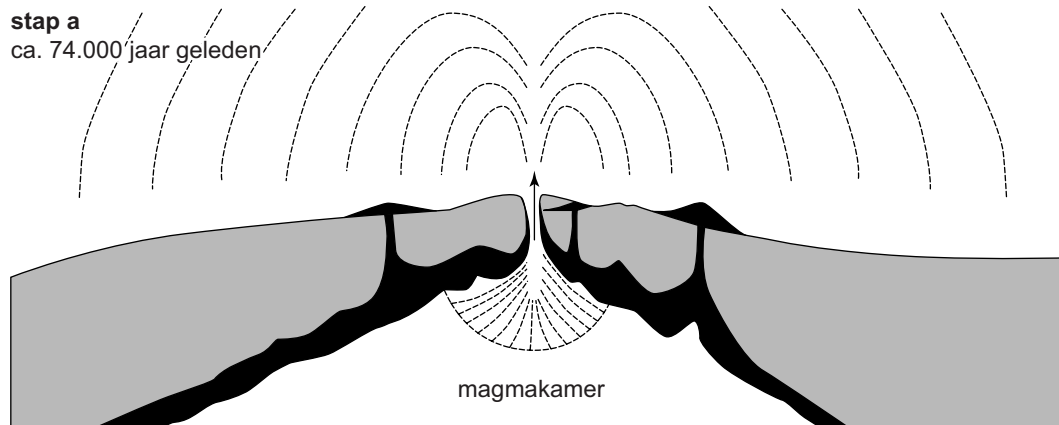
Het Tobameer ligt in het noorden van het Indonesische eiland Sumatra. Het meer ligt in een caldera die ontstond bij een grote vulkanische uitbarsting.

Deze uitbarsting vond ongeveer 74.000 jaar geleden plaats en ging gepaard met gigantische pyroclastische stromen. Naar schatting werd ongeveer 2.800 km³ vulkanisch materiaal uitgeworpen en over de wijde omgeving verspreid. Er kwam vooral veel as in de Zuid-Chinese Zee terecht.

vrij naar: www.kijkeensomlaag.nl

bron 2

Het ontstaan van de caldera en de ontwikkeling van het Tobameer

Legenda:

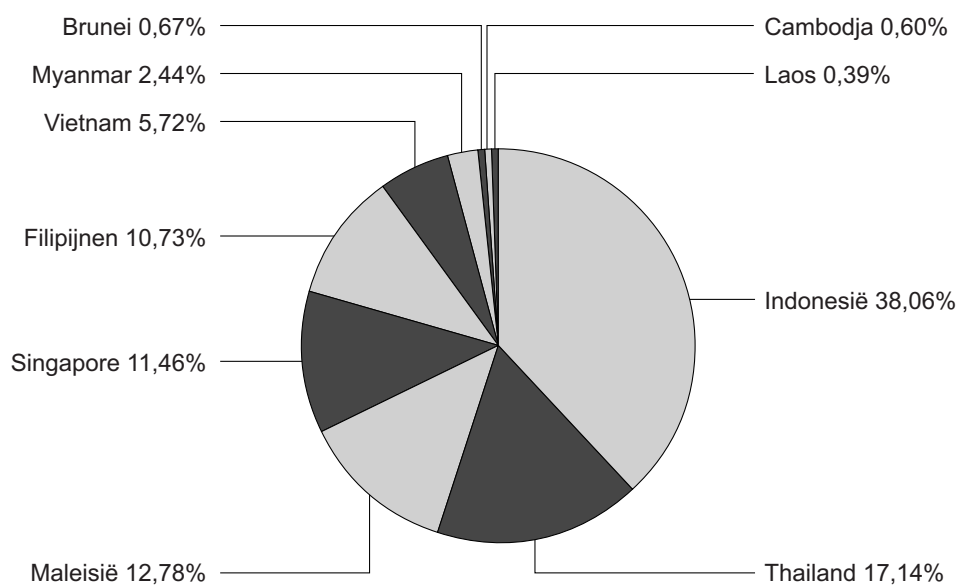
- vulkanische as
- ander vulkanisch materiaal
- overig gesteente

vrij naar: www.geo.mtu.edu

Opgave 6 – De ASEAN

bron 1

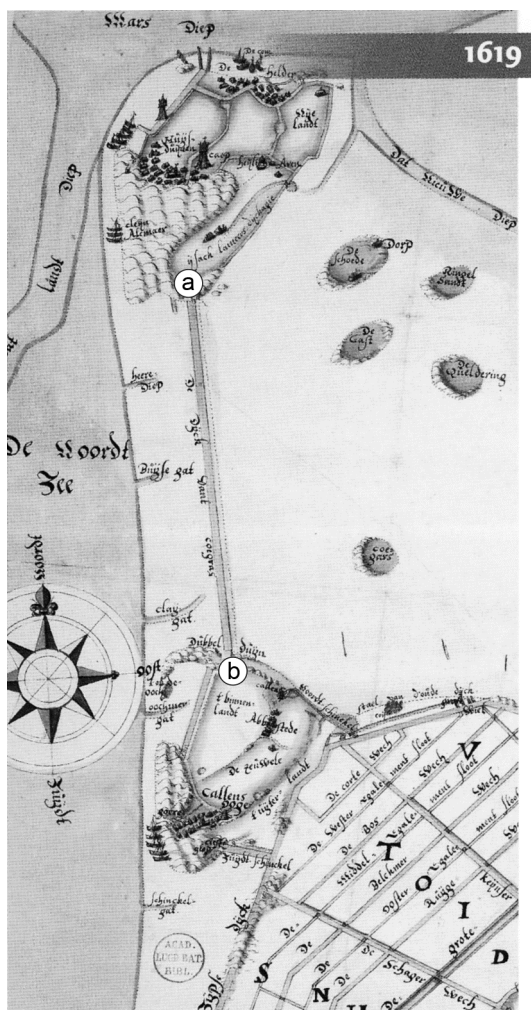
Aandeel van landen in het totale bnp van de ASEAN

vrij naar: OECD, Innovation in Southeast Asia, 2013

bron 1

Fragment van een historische kaart van de Kop van Noord-Holland in 1619

Tussen de letters a en b ligt een stuif- of zanddijk.
Ten noorden van letter a ligt Huisduinen.
Ten zuiden van letter b ligt Callantsoog.

bron: Roos, R., Duinen en mensen Noordkop en Zwanenwater,
uitgave: Natuurmedia, Amsterdam, 2011

Opgave 8 – Haverleij: een VINEX-locatie, maar dan anders

bron 1

Ligging van Haverleij

vrij naar: www.haverleij.nl

bron 2

Woonkastelen in Haverleij

Haverleij is een nieuwbouwwijk net ten noordwesten van 's-Hertogenbosch.

Deze VINEX-wijk bestaat uit een aantal woonkastelen (zie bron 3). Deze woonkastelen zijn vrij toegankelijk, maar hebben een besloten uitstraling en zijn hierdoor niet uitnodigend voor bezoekers.

De woonkastelen worden omgeven door groenvoorzieningen en een golfbaan. De groenvoorzieningen en de golfbaan zijn eigendom van de gemeente. De wijk beschikt ook over een basisschool en een kinderopvangcentrum.

bron: Cito

bron 3

Luchtfoto van een deel van Haverleij

bron: Tomeï, K.